

1940: ΕΤΟΣ ΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ

Εν όψει του επερχόμενου πολέμου το Υπουργείο Αεροπορίας σε συνεργασία με τους άλλους Κλάδους των Ενόπλων Δυνάμεων άρχισε από τα μέσα Μαΐου του 1940 να παίρνει αθόρυβα μέτρα προετοιμασίας για την περίπτωση μονομερούς ιταλικής απειλής στα ΒΔ. σύνορα. Στα πλαίσια αυτά, στις 17 Αυγούστου 1940 διατάχθηκε η έναρξη των μέτρων αραίωσης των αεροπορικών μονάδων. Η Αεράμυνα χωρίστηκε σε τρεις τομείς ευθύνης:

- **Ενεργός Αεράμυνα:** Διέθετε μονάδες επίγειας άμυνας εξοπλισμένες με αντιαεροπορικό πυροβολικό, πολυβόλα, προβολείς και εναέρια εμπόδια, καθώς και μονάδες εναέριας αεράμυνας.
- **Παθητική Αεράμυνα:** Ελάμβανε προληπτικά μέσα (τεχνητή απόκρυψη, συσκότιση, αραίωση πληθυσμού), οργάνωνε τη διάταξη των ορυγμάτων και καταφυγίων, εφοδίαζε τον πληθυσμό με προσωπίδες και συντόνιζε την Υγειονομική Υπηρεσία, την Πυροσβεστική Υπηρεσία και τις μονάδες απολύμανσης.
- **Υπηρεσία Γενικής Ασφάλειας Αέρος:** περιελάμβανε την Υπηρεσία Επιτηρήσεως και Πληροφοριών Αέρος και την Υπηρεσία Συναγερμού Αέρος.

Η έγκαιρη ανάπτυξη των τελευταίων απέτρεψε τον αιφνιδιασμό της χώρας από την ιταλική επίθεση της 28ης Οκτωβρίου.

Όσον αφορά τα αεροδρόμια, ως τις παραμονές του πολέμου συγκροτήθηκαν επτά κύρια (Α.Β. Σέδες, Α.Β. Λάρισας, Α.Β. Δεκέλειας, Α.Β. Φαλήρου, Α.Β. Θριασίου, Α.Β. Νέας Αγχιάλου και Α.Β. Μάλεμε Κρήτης) και 22 βοηθητικά, ενώ παράλληλα κατασκευάστηκαν άλλα 25 εμπιστευτικού δικτύου.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ Ε.Β.Α.

Σύμφωνα με το σχέδιο επιστράτευσης η Ε.Β.Α. συγκροτήθηκε σε δύο Ανώτερες Διοικήσεις: Την Ανωτέρα Διοίκηση Αεροπορίας Στρατού (Α.Δ.Α.Σ.) και την Ανωτέρα Διοίκηση Αεροπορίας Ναυτικού (Α.Δ.Α.Ν.).

ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ ΣΤΡΑΤΟΥ (Α.Δ.Α.Σ.)

Η Α.Δ.Α.Σ. τέθηκε υπό τον Αρχιστράτηγο και σ' αυτήν υπήχθησαν η Διοίκηση Αεροπορίας Βομβαρδισμού, η Διοίκηση Αεροπορίας Διώξεως και η Διοίκηση Αεροπορίας Στρατιωτικής Συνεργασίας.

Διοίκηση Αεροπορίας Βομβαρδισμού (Δ.Α.Β.)

Συγκροτήθηκε στις 23-8-1940 με έδρα την Α.Β. Λάρισας. Αποστολή της ήταν ο βομβαρδισμός των οδών εχθρικής προέλασης και των γραμμών ανεφοδιασμού και υποχώρησης, η παρακώλυση της δράσης της εχθρικής Αεροπορίας και η συλλογή πληροφοριών. Στη Δ.Α.Β. υπάγονταν τρεις Μοίρες:

31η Μοίρα Βομβαρδισμού (31 Μ.Β.)

Διέθετε οκτώ Potez 633 B2, εφοδιασμένα με πολυβόλα Browning και με δυνατότητα μεταφοράς οκτώ βομβών των 1.000 χλγ. ή δύο των 500 ή 300 χλγ. Έδρευε στο βοηθητικό αεροδρόμιο Νιαμάτων Λάρισας. Το ιπτάμενο προσωπικό της αποτελούσαν 23 αξιωματικοί και υπαξιωματικοί.

32η Μοίρα Βομβαρδισμού (32 Μ.Β.)

Στη δύναμή της υπήρχαν 11 Bristol Blenheim MK IV, εξοπλισμένα με πολυβόλα Browning και 2-4 φορείς βομβών. Μετά την έναρξη του πολέμου μεταστάθμευσε στο βοηθητικό αεροδρόμιο Αμπελώνα Λάρισας. Το ιπτάμενο προσωπικό της ανερχόταν σε 14 αξιωματικούς και 16 υπαξιωματικούς.

33η Μοίρα Βομβαρδισμού (33 Μ.Β.)

Διέθετε 10 εν ενεργεία Fairey Battle B.1. Λίγο πριν από την έναρξη των εχθροπραξιών εγκαταστάθηκε στο αεροδρόμιο Νέας Αγχιάλου Βόλου. Το ιπτάμενο προσωπικό αποτελούσαν 25 αξιωματικοί και υπαξιωματικοί.

Διοίκηση Αεροπορίας Διώξεως (Δ.Α.Δ.)

Κύρια αποστολή της Δ.Α.Δ. ήταν η κάλυψη ευπαθών περιοχών, οι συνοδείες νηοπομπών, η προστασία της φίλιας Αεροπορίας Βομβαρδισμού, οι αναχαιτίσεις εχθρικών αεροσκαφών και οι πολυβολισμοί εχθρικών φαλάγγων. Από άποψη πτητικού υλικού η Αεροπορία Διώξεως είχε στη διάθεσή της 28-30 P.Z.L. P.24 F και G. Λίγο μετά την έναρξη του πολέμου ενισχύθηκε με οκτώ αεροσκάφη τύπου Bloch MB.151, τα οποία αργότερα αντικαταστάθηκαν από 15 μεταχειρισμένα Gloster Gladiator MkII που παραδόθηκαν από τη R.A.F. Στη Δ.Α.Δ. υπάγονταν οι εξής Μοίρες:

21η Μοίρα Διώξεως (21 Μ.Δ.)

Τον Αύγουστο του 1940 η Μοίρα μεταστάθμευσε στο βοηθητικό αεροδρόμιο Βασιλικής. Διέθετε 10 αεροσκάφη P.Z.L. P.24, ενώ το ιπτάμενο προσωπικό αποτελούνταν από εννέα αξιωματικούς και πέντε υπαξιωματικούς. Το προσωπικό εδάφους διάφορων ειδικοτήτων ήταν περίπου 150 άτομα.

22η Μοίρα Διώξεως (22 Μ.Δ.)

Ύστερα από τον τορπιλισμό της "ΕΛΛΗΣ", η Μοίρα εγκαταστάθηκε στο βοηθητικό αεροδρόμιο της Μεγάλης Μίκρας. Στη δύναμή της είχε εννέα αεροσκάφη P.Z.L. ελλιπώς εξοπλισμένα, ενώ το ιπτάμενο προσωπικό της αποτελούσαν έξι αξιωματικοί και έξι υπαξιωματικοί. Το λοιπό προσωπικό ειδικοτήτων εδάφους ανερχόταν σε 100 άτομα.

23η Μοίρα Διώξεως (23 Μ.Δ.)

Πριν από την έναρξη του Πολέμου η Μοίρα εγκαταστάθηκε στο βοηθητικό αεροδρόμιο Αμπελώνα. Διέθετε 11 αεροπλάνα P.Z.L., εξοπλισμένα με δύο πυροβόλα Herlikon και δύο πολυβόλα Scoda. Ο αριθμός των αεροσκαφών ήταν ανεπαρκής, καθώς η φύση των αποστολών που ανελάμβανε απαιτούσε σαφώς περισσότερα. Η σύνθεση του προσωπικού περιελάμβανε επτά ιπτάμενους αξιωματικούς, εννέα χειριστές υπαξιωματικούς, επτά αξιωματικούς και 19 υπαξιωματικούς εδάφους, καθώς και 120 Σμηνίτες.

24η Μοίρα Διώξεως (24 Μ.Δ.)

Η Μοίρα έδρευε στην Α.Β. Θριασίου. Κύρια αποστολή της ήταν η αεροπορική κάλυψη της περιοχής Αττικής σε συνεργασία με τη R.A.F. Υπαγόταν στη Διοίκηση Αμυντικής Περιοχής Αθηνών. Ήταν εξοπλισμένη με εννέα αεροπλάνα Bloch MB.151, τα οποία δεν είχαν την αναμενόμενη απόδοση λόγω των συχνών βλαβών των κινητήρων τους. Το προσωπικό της αποτελούνταν από 10 ιπτάμενους αξιωματικούς και υπαξιωματικούς και 182 βαθμοφόρους εδάφους και σμηνίτες.

Διοίκηση Αεροπορίας Στρατιωτικής Συνεργασίας (Δ.Α.Σ.Σ.)

Κύρια αποστολή της Δ.Α.Σ.Σ. ήταν η παροχή αεροπορικής συνδρομής στα Σώματα Στρατού και σε άλλους σχηματισμούς με τη μορφή συλλογής πληροφοριών, καθώς και η εγγύς αεροπορική υποστήριξη του επίγειου αγώνα με πολυβολισμούς και ελαφρούς βομβαρδισμούς. Στη Δ.Α.Σ.Σ. υπάγονταν τέσσερις Μοίρες και ένα Σμήνος:

1η Μοίρα Στρατιωτικής Συνεργασίας (1 Μ.Σ.Σ)

Το Δεκέμβριο του 1940 μετατράπηκε σε Εκπαιδευτική και ως εκ τούτου δεν επέδειξε πολεμική δράση.

2η Μοίρα Στρατιωτικής Συνεργασίας (2 Μ.Σ.Σ.)

Στις 30-10-1940 μετακινήθηκε στο βοηθητικό αεροδρόμιο Πετρανών Κοζάνης, υπαγόμενη στη Διοίκηση Αεροπορίας Β' Σώματος Στρατού. Διέθετε 10 πεπαλαιωμένα Bréguet Bré 19, ενώ το ιπτάμενο προσωπικό αποτελούνταν από 10 αξιωματικούς και 16 υπαξιωματικούς. Το προσωπικό εδάφους (τεχνικοί, βαθμοφόροι και σμηνίτες) έφθανε τα 160 άτομα.

3η Μοίρα Στρατιωτικής Συνεργασίας (3 Μ.Σ.Σ.)

Κατά την κήρυξη του πολέμου ήταν διαιρεμένη σε δύο Ανεξάρτητα Σμήνη (3/1 και 3/2) με έδρες τα αεροδρόμια Νέας Κούκλαινας Βέροιας και Λεμπέτ. Τα δύο Σμήνη διενεργούσαν αποστολές για το Β' και Γ' Σώμα Στρατού και είχαν στη δύναμή τους από οκτώ αεροπλάνα Henschel Hs 126 A-1. Το Δεκέμβριο του 1940 επήλθε συγχώνευση των δύο Σμηνών σε μία μοίρα, την 3η Μ.Σ.Σ. Το ιπτάμενο προσωπικό του 1ου Σμήνους αποτελούσαν 12 αξιωματικοί και υπαξιωματικοί και του 2ου 18, ενώ το προσωπικό εδάφους αριθμούσε 170 άτομα για το 1ο και 50 για το 2ο Σμήνος.

4η Μοίρα Στρατιωτικής Συνεργασίας (4 Μ.Σ.Σ.)

Η Μοίρα ήταν διαιρεμένη σε 2 Ανεξάρτητα Σμήνη τα οποία έδρευαν στο αεροδρόμιο Αμυγδαλέωνα Καβάλας. Το 4/1 Σμήνος διέθετε επτά αεροπλάνα Potez Po 25 και το 4/2 δέκα. Το προσωπικό αποτελούνταν, αντίστοιχα, από 18 αξιωματικούς, τέσσερις υπαξιωματικούς και 130 σμηνίτες και 18 αξιωματικούς, 38 υπαξιωματικούς και 104 σμηνίτες. Το Νοέμβριο του 1940 τα Σμήνη μεταστάθμευσαν στο αεροδρόμιο Νέας Κούκλαινας, απ' όπου ανελάμβαναν αποστολές επ' ωφελεία του Γ' Σώματος Στρατού.

2828 Ανεξάρτητο Σμήνος Στρατιωτικής Συνεργασίας (2828 Α.Σ.Σ.Σ.)

Έδρα του Σμήνους ήταν το βοηθητικό αεροδρόμιο Τανάγρας. Διοικητικά υπαγόταν στην VIII Μεραρχία και είχε στη δύναμή του οκτώ Bréguet Bré 19. Το ιπτάμενο προσωπικό περιελάμβανε εννέα αξιωματικούς και πέντε υπαξιωματικούς, ενώ το προσωπικό εδάφους 65 άτομα.

ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ ΝΑΥΤΙΚΟΥ (Α.Δ.Α.Ν.)

Κύρια αποστολή της ήταν οι ανθυποβρυχιακές έρευνες και περιπολίες, οι αναγνωρίσεις όψεως, οι συνοδείες νηοπομπών, οι έρευνες τομέων για περιπτώσεις ποντίσεως ναρκών και οι

αεροφωτογραφήσεις για την εξακρίβωση επιτυχούς ποντίσεως φραγμάτων ναρκών. Με την κήρυξη του πολέμου στην Α.Δ.Α.Ν. υπάγονταν τρεις Μοίρες:

11η Μοίρα Ναυτικής Συνεργασίας (11 Μ.Ν.Σ.)

Διέθετε εννέα υδροπλάνα Fairey III F. Έδρα της ήταν η Ναυτική Βάση Βαλτουδίου στο Τρίκερι Μαγνησίας. Το προσωπικό της αποτελούσαν οκτώ ιπτάμενοι (πέντε αξιωματικοί και τρεις υπαξιωματικοί) και 150-180 εδάφους.

12η Μοίρα Ναυτικής Συνεργασίας (12 ΜΝΣ)

Είχε ενταγμένα στη δύναμή της 12 Dornier Do 22 Kg. Έδρευε στη θέση Παλούκια Σαλαμίνας. Κύρια αποστολή της ήταν η προστασία νηοπομπών. Για το λόγο αυτό είχαν οργανωθεί θαλασσοδρόμια στη Σούδα, στον όρμο της Μήλου, στο Γέρα της Μυτιλήνης και στο Μούδρο. Το προσωπικό της Μοίρας αποτελούσαν 15 ιπτάμενοι και 220 εδάφους διάφορων ειδικοτήτων.

13η Μοίρα Ναυτικής Συνεργασίας (13 Μ.Ν.Σ.)

Εγκαταστάθηκε στην Α.Β. Θριασίου και ήταν εξοπλισμένη με εννέα αεροπλάνα Avro 652A Anson MkI. Το ιπτάμενο προσωπικό της Μοίρας αποτελούσαν 23 αξιωματικοί και 16 υπαξιωματικοί, ενώ το προσωπικό εδάφους 48 βαθμοφόροι διάφορων ειδικοτήτων και 150 Σμηνίτες.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΙΤΑΛΙΑΣ

ΔΥΝΑΜΗ Ε.Β.Α.

Α.Α.Α.Σ.	ΤΥΠΟΣ Α/Φ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ
<i>Α.Α.Α.</i>			
21 Μ.Δ.	P.Z.L. P.24	10	
22 Μ.Δ.	P.Z.L. P.24	9	(24)
23 Μ.Δ.	P.Z.L. P.24	11	
24 Μ.Δ.	Bloch MB.51	9	(9)
<i>Α.Α.Β.</i>			
31 Μ.Β.	Potez Po 633 B2	11	(8)
32 Μ.Β.	Blenheim Mk IV	12	(11)
33 Μ.Β.	Fairey Battle B.1	12	(10)
<i>Α.Α.Σ.Σ.</i>			
2828 Α.Σ.Σ.Σ.	Bréguet Bré 19	8	(8)
2 Μ.Σ.Σ.	Bréguet Bré 19	18	(10)
3 Μ.Σ.Σ.	Henschel Hs 126A-1	16	
4 Μ.Σ.Σ.	Potez Po 25 A2	17	(17)
<i>Α.Δ.Α.Ν.</i>			
11 Μ.Ν.Σ.	Fairey III F	9	(9)
12 Μ.Ν.Σ.	Dornier Do 22 Kg	12	(12)
13 Μ.Ν.Σ.	Avro 652A Anson MkI	9	(9)

Η Ε.Β.Α. είχε στη διάθεσή της, επίσης, μικρό αριθμό αεροσκαφών δεύτερης γραμμής (έξι βομβαρδιστικά Hawker Horsley II, έξι εκπαιδευτικά/καταδιωκτικά Avia-534 και δύο καταδιωκτικά Gloster Gladiator), καθώς και εκπαιδευτικών (20 Avro 621, 22 Avro 626 Prefect και ορισμένα Morane-Saulnier MS.230). Τα Bréguet Bré 19 και Potez Po 25, αφού χρησιμοποιήθηκαν για σύντομο διάστημα αποσύρθηκαν από τις επιχειρήσεις, ενώ τα υδροπλάνα Dornier Do 22 μετατράπηκαν σε αεροπλάνα. Στην πράξη, το σύνολο των αεροσκαφών πρώτης γραμμής της Ε.Β.Α. ήταν 78 αεροσκάφη (24 P.Z.L. P.24, 9 Bloch MB.151, 11 Bristol Blenheim Mk IV, 10 Fairey Battle B.1, 8 Potez 633 B2 και 16 Henschel Hs 126). Προκύπτει λοιπόν ότι 463 ιταλικά αεροπλάνα τέθηκαν αντιμέτωπα 78 ελληνικών. Ωστόσο η κατάσταση αυτή γινόταν ακόμη δυσμενέστερη για την Ε.Β.Α. λόγω της ασύγκριτης υπεροχής, σε τεχνικά χαρακτηριστικά και επιχειρησιακές δυνατότητες, των αεροσκαφών της Regia Aeronautica. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι τα καταδιωκτικά Fiat CR.42 Falco και G.50 Freccia ανέπτυσαν ταχύτητα 500

χλμ/ώρα, ενώ τα βομβαρδιστικά CRDA CANT Z 1007 bis, Savoia Marchetti SIAI S.M.79 και FIAT BR.20 Cicogna είχαν σαφώς μεγαλύτερη ακτίνα δράσης, ήταν εξοπλισμένα με σύγχρονα όργανα ναυτιλίας και έφεραν μεγαλύτερο φορτίο βομβών. Αντίθετα, τα αεροπλάνα της E.B.A. παρουσίαζαν πολλά τεχνικά προβλήματα, ενώ σημαντική ήταν η έλλειψη προσωπικού, κατάλληλου εξοπλισμού και εφοδίων.

ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΔΥΝΑΜΗ REGIA AERONAUTICA

	ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ			
	Αλβανίας	4 ^η Ζ.Α.Τ (ΝΑ Ιταλίας)	Αιγαίου	Σύνολο
Καταδιωκτικά				
FIAT CR.32	14	9	9	
FIAT CR.42 Falco	46		9	
FIAT G.50 Freccia	47	33		
MACCHI MC 200 Saetta		12		
Σύνολο	107	54	18	179
Βομβαρδιστικά				
CRDA CANT Z 1007 bis		60		
CRDA CANT Z 506B		23		
Savoia Marchetti SIAI S.M. 81	24	18	30	
FIAT BR.20 M Cicogna		19		
Savoia Marchetti SIAI S.M. 79	31			
Junkers Ju 87		20		
Σύνολο	55	140	30	225
Αναγνωριστικά				
Meridioli	25		9	
CRDA CANT Z 501			16	
SOCCOR-50			9	
Σύνολο	25		34	59
Γενικό σύνολο				463

Θα πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι τα αεροδρόμια που χρησιμοποιούσε η E.B.A. ήταν περιορισμένα σε αριθμό και πολλά απ' αυτά ετίθεντο εκτός ενεργείας με τις πρώτες βροχοπτώσεις. Φανερό ήταν και η έλλειψη ασύρματης επικοινωνίας και αντιαεροπορικού υλικού. Αντίθετα, η Regia Aeronautica διέθετε μεγάλο αριθμό σύγχρονων αεροδρομίων, επαρκώς εξοπλισμένων, τόσο σε μικρή απόσταση από το μέτωπο (Κορυτσά, Αργυρόκαστρο, Τίρανα, Βεράτιο, Αυλώνα) όσο και στην ΝΑ. Ιταλία (Bari, Lecce, Brindisi, Foggia, Taranto). Μπορούσε κατά συνέπεια να προωθεί τα αεροπλάνα της και να αναπτύσσει δράση με άνεση ακόμα και όταν οι καιρικές συνθήκες ήταν δυσμενείς. Έναντι της συντριπτικής αυτής υπεροχής των Ιταλών σε όλους τους τομείς η E.B.A. είχε να αντιτάξει κυρίως το ηθικό του προσωπικού της.